

Islamic Knowledge and Insight

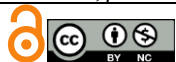
Identification of Indicators, Components, and Dimensions of the Epistemology of Massive Open Online Courses (MOOCs) Based on the Fundamental Transformation Document

1. Seyed Rohollah Mosavi: PhD Student, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran
2. Mehdi Mahmodi*: Associate Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran. (Email: mahmodi86@pnu.ac.ir)
3. Mohammad Reza Sarmadi: Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran
4. Marjan Masoomifard: Associate Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran

Abstract

The present study was conducted with the aim of identifying the indicators, components, and dimensions of the epistemology of Massive Open Online Courses (MOOCs) based on the Fundamental Transformation Document. The research method, in terms of its aim, was applied, and in terms of its execution method, was qualitative, descriptive, and thematic analysis. The statistical population consisted of experts and professors proficient in information technology and philosophy of education. Using a purposive sampling method and adhering to the principle of theoretical saturation, 12 individuals were selected for interviews and as the sample. Data collection was carried out through semi-structured interviews. The method of data analysis involved thematic analysis using Maxqda-V18 software. The findings showed that the dimensions of the epistemology of MOOCs include the cultural dimension, technological dimension, philosophical dimension, social dimension, and economic dimension. The cultural dimension includes cultural education, cultural cohesion, training in cultural skills, and the promotion of human values. The technological dimension includes technological infrastructures, research, information technology, and the use of modern technologies. The philosophical dimension includes the philosophy of education, philosophy of learning, philosophy of upbringing, and philosophy of management. The social dimension includes social cooperation, cultural development, social responsibility, and social cohesion. The economic dimension includes financial skills, sustainable development, entrepreneurship, and resource management. These findings can contribute to more effective course design and the enhancement of online education quality, and particularly emphasize the necessity of addressing each of these dimensions in the teaching and learning process.

Keywords: epistemology, foundations, MOOCs, transformation document, public education.

How to cite: Mosavi, S. R., Mahmodi, M., Sarmadi, M. R., & Masoomifard, M. (2024). Identification of Indicators, Components, and Dimensions of the Epistemology of Massive Open Online Courses (MOOCs) Based on the Fundamental Transformation Document. *Islamic Knowledge and Insight*, 2(2), 197-213.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Submit Date: 16 March 2024

Revise Date: 04 April 2024

Accept Date: 20 April 2024

Publish Date: 22 June 2024

معرفت و بصیرت اسلامی

شناسایی شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک) بر مبنای سند تحول بنیادین

۱. سید روح‌الله موسوی: دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
۲. مهدی محمودی*: دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (پست الکترونیک: mahmodi86@pnu.ac.ir)
۳. محمدرضا سرمدی: استاد، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
۴. مرجان معصومی فرد: دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

پژوهش حاضر باهدف شناسایی شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک) بر مبنای سند تحول بنیادین انجام شد. روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، کیفی از نوع توصیفی و تحلیل مضمون می‌باشد. جامعه آماری شامل کارشناسان و اساتید مسلط به موضوعات فناوری اطلاعات و فلسفه تعلیم و تربیت بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با رعایت قاعده اشباع نظری ۱۲ نفر از این افراد برای مصاحبه و به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. روش گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. روش تحلیل داده‌ها در شامل تحلیل مضامین با نرم‌افزار Maxqda V18 بود. یافته‌ها نشان داد ابعاد معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد شامل بعد فرهنگی، بعد فناوری، بعد فلسفی، بعد اجتماعی و بعد اقتصادی است. بعد فرهنگی شامل آموزش فرهنگ، انسجام فرهنگی، آموزش مهارت‌های فرهنگی و ترویج ارزش‌های انسان است. بعد فناوری شامل زیرساخت‌های فناوری، پژوهش، فناوری اطلاعات و استفاده از فناوری‌های نوین است. بعد فلسفی شامل فلسفه آموزش، فلسفه یادگیری، فلسفه تربیت و فلسفه مدیریت است. بعد اجتماعی شامل، همکاری اجتماعی، فرهنگ‌سازی، مسئولیت اجتماعی و انسجام اجتماعی است و بعد اقتصادی شامل مهارت‌های مالی، توسعه پایدار، کارآفرینی و مدیریت منابع است. این یافته‌ها می‌تواند به طراحی مؤثرتر این دوره‌ها و ارتقای کیفیت آموزش آنلاین کمک کند و به‌ویژه بر لزوم توجه به هر یک از این ابعاد در فرایند یاددهی و یادگیری تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: معرفت‌شناسی، بنیادها، موک، سند تحول، آموزش عمومی.

شیوه استناددهی: موسوی، سید روح‌الله، محمودی، مهدی، سرمدی، محمدرضا، و معصومی‌فرد، مرجان. (۱۴۰۳). شناسایی شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک) بر مبنای سند تحول بنیادین. *معرفت و بصیرت اسلامی*, ۲(۲), ۱۹۷-۲۱۳.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

تاریخ ارسال: ۲۶ اسفند ۱۴۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۶ فروردین ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۱ اردیبهشت ۱۴۰۳

تاریخ چاپ: ۱۲ تیر ۱۴۰۳

مقدمه

ما در عصری زندگی می‌کنیم که فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌مرور وارد تمام ارکان زندگی بشر شده است و روزه‌روز بر کاربرد و اثرات ناشی از آن افزوده می‌شود قرن بیستم را عصر تغییرات شتابان در علم می‌نامند تکنولوژی می‌یادگیری از راه دور، منابع آموزشی باز و برنامه‌های کامپیوتری آموزشی و اخیراً دوره‌های همگانی آموزش آزاد درون‌خطی (موک) از جمله این تغییرات تکنولوژیکی هستند. دوره‌های موک دوره‌هایی هستند که مشارکت باز در هر جای جهان را امکان‌پذیر می‌سازد و در همه‌جا قابلیت و در هر زمان از طریق اینترنت قابلیت دسترسی می‌دهد، یک موک می‌تواند شامل گواهی تکمیل، امضا یا اعتبار تکمیل دوره را داراست (McKay, 2015). موک مزایای منحصر به فرد خود را در توسعه شتابان جهان دارد این یک حالت آموزشی جدید است این یک روش آموزش "دانش‌آموز محور" در دوران جدید است. تأثیر موک در آموزش نه تنها از جنبه اصلاح آموزش فنی می‌باشد، بلکه پیشرفت در روش‌های آموزشی و فلسفه آموزش و تحول در روش‌های آموزش و یادگیری را شامل می‌گردد. موک بر روی مدیریت آموزشی و آموزش و پرورش در بسیاری از کشورها تأثیر می‌گذارد (Zhu et al., 2017). در دوره‌های موک یادگیرندگان می‌توانند در یادگیری مشارکت کرده، تکالیف را کامل کرده، پیشرفت خود در تحصیل را مورد ارزیابی قرار دهند. موک شخصیت دانش‌آموزان، رفتار یادگیری و روند آن را از طریق اطلاعات تحلیل می‌کند (Badali et al., 2022).

در سال‌های اخیر، دوره‌های موک در اشکال گوناگون رشد کرده‌اند موک‌های ارتباطی که به سی موک مشهورند که کاربران در یادگیری به شکل مشارکت اجتماعی و تعامل اشتغال دارند که در آن

آن‌ها خلاق هستند و به‌صورت مشارکتی دانش و تجارب یادگیری را خلق می‌کنند و به اشتراک می‌گذارند. با تز ویژگی‌های کلیدی دوره سی موک را به بر پایه یادگیری شبکه‌ای تعریف می‌نماید به خاطر اینکه یادگیری از طریق ارتباطات و بحث‌ها در بین شرکت‌کنندگان در فضای رسانه‌های اجتماعی، بدون پلتفرم‌های مدرن فناوری انجام می‌شود. در تقابل با آن ایکس موک‌ها در شکل مدل سنتی تدریس (به عبارت دیگر مدل انتقالی) ژائو، وو و هانگ از ایکس موک به عنوان مدل محور ذکر می‌کند. یک مدل اخیر از موک ترکیبی تراکمی از سی موک‌ها و ایکس موک‌ها است. طیف هزینه‌های موک‌ها، حجم گسترده‌ای از یادگیرندگان با زمینه‌های گوناگون، بدون توجه به جغرافیا و محدودیت منابع با انعطاف‌پذیری، مقیاس‌پذیری، مقرون به صرفه بودن، بر طبق هزینه در مقایسه با نظام آموزشی سنتی را داراست و توانایی ثبت نام هم افراد رسمی و هم غیررسمی را دارد که این مورد آن را متناسب با مناطق محروم حتی در آفریقا که محدودیت منابع دارند می‌باشد (Cvetković, 2022). مسکیتی و آنابلا در مورد موک‌ها ارتباط گرا بر این باورند که این نوع موک‌ها بر پایه ارتباط گرایی، خودگردانی، تنوع و گشودگی بودند (De Waard, 2015). یادگیری از طریق ارتباطات بین یادگیرندگان و موضوع یادگیری رخ می‌دهد (Calise et al., 2019). موک‌ها می‌توانند از پلتفرم و فناوری‌های گوناگون استفاده کنند (Williams, 2024). به علاوه آن‌ها می‌توانند از چندین ابزار و کانال به شکل تربیتی برای اینکه دانش‌آموز را در جریان یادگیری مشارکت دهند، استفاده نمایند. بسیاری از موک‌ها از سخنرانی ویدیویی استفاده می‌کنند که تجمع شکل کهنه آموزش با شکل جدید فناوری است (Jiang & Fryer, 2024).

How to cite: Mohammadi Zaer, S., Anjomshoa, Z., Salajegheh, S., Nazari, A., Pour Rashidi, R. (2024). Epistemology of Faith and Doubt in Islamic Philosophy and Its Impact on Individual Life. *Islamic Knowledge and Insight*, 1(1), 1-11.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Submit Date:

Revise Date:

Accept Date:

Publish Date:

شبه استناددهی: محمدی زائر، سارا، انجم شعاع، زهرا، سلاجقه، سنجر، نظری، اکبر، و پور رشیدی، رستم. (۱۴۰۳). معرفت‌شناسی ایمان و شک در فلسفه اسلامی و تأثیر آن بر زندگی فردی. *معرفت و بصیرت اسلامی*، ۱(۱)، ۱-۱۱.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

تاریخ ارسال:

تاریخ بازنگری:

تاریخ پذیرش:

تاریخ چاپ:

بنابراینچه گفته شد موکها بیشتر در آموزش عالی به کار گرفته شده‌اند اما موقعیت منطقه‌ای ایران و وجود مناطق محروم و صعب‌العبور در ایران و لزوم به‌کارگیری این مورد را در آموزش عمومی را بیش‌ازپیش قابل‌تصورتر می‌سازد. در سند تحول که سند بالادستی آموزش و پرورش نیز هست بر این نکته تأکید شده است که ایران باید کشور اول منطقه در اقتصاد، علم و فناوری باشد. و یکی از ساحت‌های این سند ساحت فناوریانه است و در بیانیه ارزش‌های آن تأکید شده است که همه اشکال تعلیم و تربیت ازجمله فناوریانه آن باید منطبق بر نظام معیار اسلامی و ارزش‌ها برگرفته از قرآن کریم، سنت معصومین و عقل باشد. همچنین در این بیانیه بر لزوم به‌کارگیری صحیح فناوری‌های ارتباطی و آموزش استفاده صحیح از آن‌ها و جلوگیری از اثرات نامطلوب آن‌ها اصرار ورزیده شده است.

روش شناسی

199

در این پژوهش، به منظور شناسایی شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک) بر مبنای سند تحول بنیادین، از روش مصاحبه نیمه عمیق استفاده شد. مصاحبه نیمه ساختاریافته به عنوان یک روش کیفی، به ویژه در مطالعاتی که به درک عمیق و دقیق از تجربیات انسانی می‌پردازند، بسیار مؤثر است. در این پژوهش، مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته طراحی شدند تا هم انعطاف‌پذیری لازم برای کشف موضوعات جدید فراهم شود و هم سؤالات کلیدی مرتبط با اهداف پژوهش مورد بررسی قرار گیرند. این نوع مصاحبه به محقق اجازه داد تا در حین گفتگو، به موضوعات و نگرانی‌های خاصی که ممکن است برای شرکت‌کنندگان مهم باشد، بپردازد. مصاحبه‌ها در مکان‌های راحت و آشنا برای شرکت‌کنندگان انجام شد تا احساس راحتی و امنیت بیشتری داشته باشند. هر مصاحبه به طور متوسط ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول انجامید و با استفاده از ضبط کننده صوتی ثبت شد. این اقدام به محقق این امکان را داد که به طور کامل بر روی پاسخ‌ها و احساسات شرکت‌کنندگان تمرکز کند و در عین حال داده‌های دقیق‌تری را برای

تحلیل‌های بعدی جمع‌آوری نماید. پس از جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه‌های ضبط‌شده به طور کامل متن نویسی^۱ شدند. سپس از روش تحلیل محتوای کیفی برای استخراج مفاهیم و الگوهای مشترک استفاده گردید. این تحلیل به محقق این امکان را داد که به درک عمیق‌تری از اجزای مدل پژوهش دست یابد. مجموع داده‌های جمع‌آوری‌شده وارد سیستم شده و از روش کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پس از تحلیل مصاحبه‌ها در مجموع ۵ بعد، ۲۰ مؤلفه و ۱۰۵ شاخص در راستای اهداف تحقیق شناسایی شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA، انجام گرفت.

یافته‌ها

در این بخش داده‌های پژوهش با استفاده از روش‌های علمی مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد؛ که در ابتدا پیش‌پردازش داده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای جمع‌آوری داده‌ها با ۱۲ نفر از صاحب‌نظران و خبرگان مطلع و مسلط به موضوع پژوهش، مصاحبه شد. مشخصات مصاحبه‌شوندگان در جدول زیر آمده است.

جدول ۱. توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی مربوط به مشارکت‌کنندگان (مصاحبه‌شونده‌ها) بخش کیفی (گروه هدف شامل ۱۲ خبره)

ویژگی جمعیت شناختی	طبقه	فراوانی	بیشترین فراوانی	کمترین فراوانی
سن	پایین‌تر از ۴۰ سال	۱	بالای ۵۰ سال	پایین‌تر از ۴۰ سال
	بین ۴۰ تا ۴۵ سال	۳		
	بین ۴۶ تا ۵۰ سال	۳		
	بالای ۵۰ سال	۵		
تجربه کاری مرتبط (سابقه شغلی / سابقه تدریس)	کمتر از ۵ سال	۳	بیشتر از ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال
	بین ۵ تا ۱۰ سال	۵		
	بیشتر از ۱۰ سال	۷		
جنسیت	مرد	۷	مرد	زن
	زن	۵		

^۱ - transcribe

نوع خبره (نظری و تجربی)	نظری	۴	تجربی	نظری
	تجربی	۸		
رشته تحصیلی	فلسفه تعلیم و تربیت	۵	فلسفه تعلیم و تربیت	مدیریت آموزشی
	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۴		
	مدیریت آموزشی	۳		

در حالی که ۴ نفر به عنوان خبره نظری معرفی شدند. در نهایت، رشته تحصیلی شرکت کنندگان نیز تنوعی را نشان می دهد؛ به طوری که بیشترین فراوانی در رشته فلسفه تعلیم و تربیت با ۵ نفر و کمترین فراوانی در رشته مدیریت آموزشی با ۳ نفر مشاهده شد. این نتایج نشان دهنده تنوع و گستردگی در ویژگی های جمعیت شناختی شرکت کنندگان است که می تواند به تحلیل های عمیق تری در این پژوهش کمک کند.

با توجه به مضامین فرعی (واحدهای معنایی) احصا شده از متون مصاحبه در جدول زیر ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های شناسایی مبانی معرفت شناسی دوره های برخط انبوه و آزاد (موک ها) آورده شده است.

در این پژوهش، ویژگی های جمعیت شناختی شرکت کنندگان به طور دقیق مورد بررسی قرار گرفت. در خصوص سن، شرکت کنندگان به ۴ دسته تقسیم شدند که بیشترین فراوانی در گروه سنی بالای ۵۰ سال با ۵ نفر و کمترین فراوانی در گروه سنی کمتر از ۴۰ سال با ۱ نفر مشاهده شد. همچنین، در زمینه تجربه کاری مرتبط، ۷ نفر از شرکت کنندگان سابقه کاری بیشتری از ۱۰ سال داشتند که بالاترین فراوانی را به خود اختصاص داد، در حالی که ۳ نفر با سابقه کمتر از ۵ سال، کمترین فراوانی را نشان دادند. از نظر جنسیت، ۷ نفر از شرکت کنندگان مرد و ۵ نفر زن بودند که نشان دهنده غالب بودن جنسیت مرد در این نمونه است. در مورد نوع خبره، بیشترین تعداد شرکت کنندگان (۸ نفر) به عنوان خبره تجربی شناسایی شدند.

جدول ۲. ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های شناسایی مبانی معرفت شناسی دوره های برخط انبوه و آزاد (موک ها)

سازه	بعد	مؤلفه	شاخص	واحدهای معنایی
مبانی معرفت شناسی دوره های برخط انبوه و آزاد (موک ها)	بعد فلسفی	فلسفه آموزش	اهداف آموزشی	-----
			روش های تدریس	-----
			ارزیابی یادگیری	-----
			بازخورد	-----
تنوع یادگیری و انطباق با نیازهای یادگیرندگان			این یعنی هر کسی با توجه به توانایی ها و نیازهای خاص خودش یاد بگیرد و پیشرفت کند.	
			فناوری و ابزارهای یادگیری	ابزارهای فناوری مثل کامپیوتر و اینترنت، یادگیری رو خیلی راحت تر و جذاب تر می کنند.
فلسفه یادگیری		یادگیری فعال	یادگیری فعال یعنی خود دانش آموزها در فرآیند یادگیری مشارکت داشته باشن و فقط شنونده نباشن.	
		یادگیری خودتنظیم شده	یادگیری خودتنظیم شده یعنی یادگیرنده ها بتونن خودشان برنامه ریزی کنن و مسیر یادگیری شون رو تعیین کنن.	
یادگیری همکارانه			یادگیری همکارانه یعنی دانش آموزا باهم کار کنن و از تجربیات همدیگه بهره ببرن.	

تفکر انتقادی		
یادگیری مادام‌العمر	یادگیری مادام‌العمر یعنی یادگیری هیچ‌وقت تموم نمی‌شه و همیشه باید به‌دنبال دانش جدید باشیم.	
یادگیری مبتنی بر پروژه		
یادگیری مبتنی بر پروژه	یادگیری مبتنی بر پروژه یعنی دانش آموزا از طریق انجام پروژه‌های واقعی یاد می‌گیرن.	
فلسفه تربیت	تربیت اخلاقی	تربیت اخلاقی یعنی آموزش ارزش‌های انسانی و رفتار درست به یادگیرنده‌ها.
	تربیت اجتماعی	تربیت اجتماعی یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور با دیگران ارتباط برقرار کنن و در جامعه زندگی کنن.
	تربیت فرهنگی	تربیت فرهنگی یعنی آشنا کردن یادگیرنده‌ها با فرهنگ‌های مختلف و ارزش‌های اجتماعی.
	تربیت دینی	تربیت دینی یعنی آموزش اصول و ارزش‌های دینی به یادگیرنده‌ها.
	تربیت زیست‌محیطی	تربیت زیست‌محیطی یعنی یاد دادن اهمیت حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی.
	تربیت بین‌فرهنگی	تربیت بین‌فرهنگی یعنی آشنا کردن یادگیرنده‌ها با فرهنگ‌های مختلف و ترویج همزیستی.
فلسفه مدیریت	مدیریت منابع	-----
	مدیریت تنوع و شمول	این یعنی همه یادگیرنده‌ها با هر زمینه‌ای باید فرصت‌های برابر برای یادگیری داشته باشن.
	استفاده مؤثر از فناوری‌های نوین در فرآیند آموزش و یادگیری	این یعنی به‌کارگیری فناوری‌های جدید برای بهبود فرآیند یادگیری و تدریس.
	تضمین و بهبود کیفیت یادگیری	تضمین کیفیت یادگیری یعنی اطمینان از اینکه یادگیری به بهترین شکل انجام می‌شه و همواره در حال بهبود هست.
	مدیریت زمان	مدیریت زمان یعنی برنامه‌ریزی درست برای استفاده بهینه از زمان در کلاس و یادگیری.
	مدیریت کلاس	مدیریت کلاس یعنی کنترل و هدایت کلاس به گونه‌ای که یادگیری به‌خوبی انجام بشه.
	مدیریت ارتباطات	مدیریت ارتباطات یعنی برقراری ارتباط مؤثر بین معلم و دانش‌آموزان و والدین.
بعد اجتماعی	همکاری اجتماعی	مشارکت والدین
		مشارکت والدین یعنی اینکه خانواده‌ها هم در فرآیند یادگیری فرزندانشون نقش داشته باشن.
	همکاری با جامعه	همکاری با جامعه یعنی ارتباط و تعامل با نهادهای اجتماعی برای بهبود یادگیری.
شبکه‌سازی		

تبادل تجربیات	
ایجاد جوامع یادگیری در فضای آنلاین	یعنی ایجاد فضاهایی در اینترنت که یادگیرنده‌ها بتوانند باهم یاد بگیرند و تبادل نظر کنند.
پرورش مهارت‌های اجتماعی	در
یادگیرندگان	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور با دیگران به‌خوبی ارتباط برقرار کنند و همکاری کنند.
حمایت از تنوع فرهنگی	یعنی احترام به فرهنگ‌های مختلف و ترویج همزیستی مسالمت‌آمیز.
فرهنگ‌سازی	ترویج فرهنگ یادگیری
	ارزش‌گذاری به علم
احترام به معلم	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که معلم‌ها رو به‌عنوان منبع دانش و تجربه محترم بشمارند.
پرورش حس مسئولیت اجتماعی	در
یادگیرندگان	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که نسبت به جامعه و محیط اطرافشون مسئول باشن.
ترویج اخلاق	یعنی آموزش اصول اخلاقی و ارزش‌های انسانی به یادگیرنده‌ها.
انسجام اجتماعی	همبستگی اجتماعی
	کاهش تبعیض
	ارتقای برابری
مشارکت اجتماعی	یعنی تشویق افراد به مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی.
پرورش مهارت‌های ارتباطی در یادگیرندگان	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور به‌خوبی با دیگران ارتباط برقرار کنند.
حمایت از نوآوری اجتماعی	یعنی تشویق ایده‌های نو و خلاقانه برای حل مشکلات اجتماعی.
مسئولیت اجتماعی	آموزش مسئولیت‌پذیری
	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که نسبت به کارها و تصمیماتشون مسئول باشن.
فعالیت‌های اجتماعی	یعنی تشویق یادگیرنده‌ها به شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی.
فراهم کردن فرصت‌های یادگیری از طریق	یعنی ایجاد فضاهایی که یادگیرنده‌ها بتوانند از تجربیات واقعی و عملی در جامعه
خدمت به جامعه	یعنی تشویق افراد به کمک به جامعه و انجام فعالیت‌های داوطلبانه.
تشویق یادگیرندگان به مشارکت در	یعنی ترغیب بچه‌ها به شرکت در کارهای خیر و فعالیت‌های داوطلبانه اجتماعی.
آگاهی اجتماعی	یعنی بالا بردن سطح آگاهی افراد نسبت به مسائل اجتماعی و فرهنگی.

بعد اقتصادی	مدیریت منابع	بهینه‌سازی هزینه‌ها	یعنی استفاده بهینه از منابع مالی برای بهبود کیفیت یادگیری.

تأمین منابع مالی			
مدیریت مؤثر منابع انسانی در سازمان‌های آموزشی		یعنی استفاده بهینه از نیروی انسانی در فرآیند آموزش.	
تحلیل هزینه-فایده		یعنی بررسی اینکه چه چیزهایی به‌صرفه‌تر و مؤثرتر هستند.	
سرمایه‌گذاری در آموزش		یعنی تخصیص منابع مالی به بخش آموزش برای بهبود کیفیت آن.	
استفاده از فناوری		یعنی به‌کارگیری فناوری‌های جدید برای بهبود فرآیند یادگیری.	
کارآفرینی	آموزش کارآفرینی	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور می‌تونن کسب‌وکار راه‌اندازن و ایده‌های جدید ایجاد کنن.	
	ایجاد فرصت‌های شغلی	یعنی فراهم کردن شرایطی که افراد بتونن شغل پیدا کنن و به درآمد برسن.	
	حمایت از کسب‌وکارهای نوپا	یعنی کمک به استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای جدید برای رشد و توسعه.	
ارتباط با صنعت		یعنی ایجاد ارتباطات مؤثر بین آموزش و صنعت برای بهبود کیفیت یادگیری.	
ایجاد و تقویت شبکه‌های ارتباطی بین کارآفرینان، سرمایه‌گذاران، مشاوران و دیگر ذی‌نفعان		یعنی ایجاد ارتباطات مؤثر بین افراد و سازمان‌های مختلف برای همکاری و تبادل اطلاعات.	
تشویق یادگیرندگان به پذیرش ریسک‌های محاسبه‌شده در فرآیند کارآفرینی		یعنی یاد دادن به بچه‌ها که ریسک‌های معقول رو بپذیرن و از اشتباهات یاد بگیرن.	

توسعه پایدار	آموزش توسعه پایدار	حفظ منابع طبیعی	
مسئولیت اجتماعی در اقتصاد		یعنی یاد دادن به افراد که در تصمیمات اقتصادی خودشون به جامعه هم توجه کنن.	
حمایت از محصولات محلی		یعنی تشویق به خرید و حمایت از تولیدات محلی و بومی.	
آموزش و ترویج الگوهای مصرف پایدار در بین یادگیرندگان		یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور می‌تونن مصرف بهینه و پایدار داشته باشن.	
توسعه فناوری‌های سبز		یعنی تشویق به استفاده از فناوری‌هایی که به محیط‌زیست آسیب نمی‌زنن.	

همکاری بین دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی در دستیابی به اهداف توسعه پایدار		
مهارت‌های مالی	آموزش مدیریت مالی	یعنی ایجاد همکاری‌های مؤثر بین نهادهای مختلف برای رسیدن به اهداف مشترک.
	برنامه‌ریزی مالی	
	سرمایه‌گذاری	یعنی یاد دادن به افراد چطور می‌تونن در پروژه‌ها و کسب‌وکارها سرمایه‌گذاری کنن.
	کار با بانک‌ها	یعنی یاد دادن به افراد چطور می‌تونن با بانک‌ها و مؤسسات مالی ارتباط برقرار کنن.
	یادگیری مهارت‌های بودجه‌بندی و کنترل هزینه‌ها	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور باید هزینه‌هاشون رو مدیریت کنن.
آموزش فرهنگ	آموزش اصول مالی شخصی، شامل مدیریت بدهی، پس‌انداز و برنامه‌ریزی برای بازنشستگی	یعنی یاد دادن به افراد چطور باید برای آینده مالی خودشون برنامه‌ریزی کنن.
	آموزش زبان	یعنی یاد دادن زبان‌های مختلف به یادگیرنده‌ها برای ارتباط بهتر.
	حفظ میراث فرهنگی	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور باید فرهنگ و تاریخ خودشون رو حفظ کنن.
	آشنایی با فرهنگ‌های مختلف	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور باید با فرهنگ‌های مختلف آشنا بشن و احترام بذارن.
	ترویج هنر	یعنی تشویق به یادگیری و ایجاد آثار هنری و فرهنگی.
آموزش مهارت‌های فرهنگی	انسجام فرهنگی	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور باید با دیگران به‌خوبی زندگی کنن و همزیستی داشته باشن.
	گسترش تعاملات فرهنگی	یعنی ایجاد فضاهایی برای تبادل فرهنگی و تعامل بین افراد.
	ترویج ادبیات	یعنی تشویق به مطالعه و نوشتن آثار ادبی و فرهنگی.
	تقویت هویت ملی	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور باید به هویت و فرهنگ خودشون افتخار کنن.
	مهارت‌های ارتباطی	یعنی یاد دادن به افراد چطور باید به‌خوبی با دیگران ارتباط برقرار کنن.
مهارت‌های اجتماعی	مهارت‌های اجتماعی	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور باید با دیگران تعامل کنن و روابط اجتماعی خوبی برقرار کنن.
	مهارت‌های همکاری	یعنی یاد دادن به افراد چطور باید در گروه‌ها و تیم‌ها به‌خوبی همکاری کنن.
	مهارت‌های حل مسئله	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور باید مسائل رو تحلیل و حل کنن.

ترویج ارزش‌های انسانی	احترام به دیگران	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور باید به دیگران احترام بذارند.

همدلی و محبت	فرهنگ صلح	یعنی ترویج فرهنگ صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز در جامعه.

یادگیری نحوه برقراری ارتباط مؤثر، گوش دادن فعال و بیان نظرات به‌صورت محترمانه	یادگیری نحوه برقراری ارتباط مؤثر، گوش دادن فعال و بیان نظرات به‌صورت محترمانه	یعنی یاد دادن به بچه‌ها که چطور باید با دیگران به‌خوبی ارتباط برقرار کنند و نظراتشون رو محترمانه بیان کنند.

بعد فناوری	استفاده از فناوری‌های نوین	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور می‌تونن از آموزش‌های آنلاین بهره ببرن.

ابزارهای دیجیتال	ابزارهای دیجیتال	یعنی آشنا کردن افراد با ابزارهای دیجیتال و فناوری‌های نوین.

یادگیری از راه دور	یادگیری از راه دور	یعنی یاد دادن به افراد چطور می‌تونن از راه دور یاد بگیرن و به اطلاعات دسترسی پیدا کنند.

محتوای دیجیتال	محتوای دیجیتال	یعنی استفاده از محتوای دیجیتال برای یادگیری بهتر و جذاب‌تر.

فناوری اطلاعات	آموزش مهارت‌های IT	-----

امنیت سایبری	امنیت سایبری	یعنی یاد دادن به افراد چطور باید از اطلاعات و داده‌های خودشون در فضای آنلاین محافظت کنند.

کار با نرم‌افزارها	کار با نرم‌افزارها	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور باید با نرم‌افزارهای مختلف کار کنند.

استفاده از شبکه‌های اجتماعی	استفاده از شبکه‌های اجتماعی	یعنی یاد دادن به افراد چطور باید از شبکه‌های اجتماعی به‌نحو مؤثری استفاده کنند.

پژوهش	تشویق پژوهش	-----

نوآوری در آموزش	نوآوری در آموزش	یعنی ایجاد روش‌ها و ایده‌های نو برای بهبود فرآیند یادگیری و تدریس.

آموزش مهارت‌های مرتبط با جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر داده‌ها	آموزش مهارت‌های مرتبط با جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر داده‌ها	یعنی یاد دادن به بچه‌ها چطور باید داده‌ها رو جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر کنند.

مشارکت در پروژه‌های پژوهشی	مشارکت در پروژه‌های پژوهشی	-----

زیرساخت‌های فناوری	فراهم‌سازی زیرساخت‌ها	یعنی ایجاد شرایط و امکانات لازم برای یادگیری بهتر.

دسترسی به اینترنت	دسترسی به اینترنت	یعنی فراهم کردن دسترسی به اینترنت برای همه یادگیرنده‌ها.

تجهیزات آموزشی	تجهیزات آموزشی	-----

تأمین امنیت اطلاعات و داده‌های کاربران در فضای آنلاین	تأمین امنیت اطلاعات و داده‌های کاربران در فضای آنلاین	یعنی ایجاد شرایطی که اطلاعات کاربران در فضای آنلاین محافظت بشه.

در نهایت با توجه به جدول فوق الگوی مناسب دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک) بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در شکل زیر ارائه شده است:

شکل ۱. الگوی نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف شناسایی شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک) بر مبنای سند تحول بنیادین انجام شد. مبانی معرفت‌شناسی دوره‌های برخط انبوه و آزاد (موک‌ها) به بررسی ابعاد مختلفی ازجمله فلسفی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فناوری می‌پردازد که هر یک نقش مهمی در بهبود فرآیند یادگیری و آموزش ایفا می‌کنند. در بعد فلسفی،

مؤلفه‌هایی چون فلسفه آموزش، فلسفه یادگیری، فلسفه تربیت و فلسفه مدیریت وجود دارند. فلسفه آموزش شامل اهداف آموزشی، روش‌های تدریس، ارزیابی یادگیری، بازخورد و تنوع یادگیری است که به انطباق با نیازهای یادگیرندگان و استفاده از فناوری‌های نوین اشاره دارد. فلسفه یادگیری بر روی یادگیری فعال، خودتنظیم‌شده، همکارانه، مادام‌العمر، تفکر انتقادی و یادگیری مبتنی بر پروژه تأکید دارد. از سوی دیگر، فلسفه تربیت به تربیت اخلاقی،

اجتماعی، فرهنگی، دینی، زیست محیطی و بین فرهنگی پرداخته و فلسفه مدیریت به مدیریت منابع، تنوع و شمول، تضمین کیفیت یادگیری و مدیریت زمان و ارتباطات می پردازد. این ابعاد فلسفی به طور مستقیم بر کیفیت آموزش و یادگیری تأثیرگذارند و نیاز به توجه ویژه دارند. نتایج پژوهش با یافته های (Gholampour Sadehi et al., 2024) همسو می باشد. بعد اجتماعی نیز به همکاری اجتماعی، فرهنگ سازی، انسجام اجتماعی و مسئولیت اجتماعی اشاره دارد. مؤلفه های همکاری اجتماعی شامل مشارکت والدین، همکاری با جامعه و شبکه سازی هستند که به تبادل تجربیات و پرورش مهارت های اجتماعی در یادگیرندگان می پردازند. فرهنگ سازی بر ترویج فرهنگ یادگیری و ارزش گذاری به علم تأکید دارد و انسجام اجتماعی به همبستگی اجتماعی و کاهش تبعیض کمک می کند. همچنین، مسئولیت اجتماعی شامل آموزش مسئولیت پذیری و فعالیت های اجتماعی است که به آگاهی اجتماعی و مشارکت در فعالیت های داوطلبانه منجر می شود. این ابعاد اجتماعی نشان دهنده اهمیت همکاری و تعامل بین ذی نفعان مختلف در فرآیند یادگیری هستند. نتایج پژوهش با یافته های (Cheng, 2024) همسو می باشد. در بعد اقتصادی، مؤلفه هایی چون مدیریت منابع، کارآفرینی، توسعه پایدار و مهارت های مالی وجود دارند. مدیریت منابع به بهینه سازی هزینه ها و تأمین منابع مالی اشاره دارد، در حالی که کارآفرینی به آموزش کارآفرینی و ایجاد فرصت های شغلی می پردازد. توسعه پایدار بر آموزش توسعه پایدار و حفظ منابع طبیعی تأکید دارد و مهارت های مالی به آموزش مدیریت مالی و برنامه ریزی مالی مربوط می شود. توجه به این ابعاد اقتصادی می تواند به افزایش کارایی و اثربخشی دوره های آموزشی کمک کند. نتایج پژوهش با یافته های (Hendriks et al., 2024; Rahimi, 2024) همسو می باشد. بعد فرهنگی شامل آموزش فرهنگ، انسجام فرهنگی، آموزش مهارت های فرهنگی و ترویج ارزش های انسانی است. آموزش فرهنگ به آموزش زبان و حفظ میراث فرهنگی می پردازد و انسجام فرهنگی بر ترویج فرهنگ همزیستی و تقویت هویت ملی

تأکید دارد. آموزش مهارت های فرهنگی شامل مهارت های ارتباطی، اجتماعی و حل مسئله است، در حالی که ترویج ارزش های انسانی به احترام به دیگران و فرهنگ صلح مربوط می شود. این ابعاد فرهنگی به تقویت هویت ملی و همزیستی مسالمت آمیز کمک می کنند. نتایج پژوهش با یافته های (Stracke & Trisolini, 2021) همسو می باشد. در نهایت، بعد فناوری شامل استفاده از فناوری های نوین، فناوری اطلاعات، پژوهش و زیرساخت های فناوری است. استفاده از فناوری های نوین به آموزش الکترونیکی و ابزارهای دیجیتال اشاره دارد و فناوری اطلاعات بر آموزش مهارت های IT و امنیت سایبری تأکید دارد. پژوهش به تشویق نوآوری در آموزش و مهارت های مرتبط با جمع آوری و تحلیل داده ها می پردازد و زیرساخت های فناوری بر فراهم سازی زیرساخت ها و تأمین امنیت اطلاعات تأکید دارند. توجه به این ابعاد فناوری به بهبود دسترسی و کیفیت آموزش کمک می کند. نتایج پژوهش با یافته های (Julia & Marco, 2021; Wang et al., 2023) همسو می باشد.

امروزه در دنیای تکنولوژی، سواد فناوری و رسانه ای در اولویت سواها می باشد، که باید از کودکی به کودکان آموخته شود تا هم بتواند در امور شخصی خود پیشرفت نماید و هم بتواند آثار منفی استفاده از رسانه های فضای مجازی را کاهش دهد. از دوران کرونا، این فضا پیش آمد که موک های آموزشی که پیش از آن بیشتر در آموزش عالی کاربرد داشت در آموزش و پرورش نیز کاربردی شود. از آن جا که پژوهش های فراوانی نشان گر آثار منفی و مثبت این شبکه های مجازی بود، بررسی معرفت شناسی آن ضروری به نظر می رسید، و اسناد بالادستی هم در این زمینه می تواند چراغ راهنما باشد، در بررسی پیشینه دیدیم که امروزه رویکردهای جدید از جمله سازنده گرایی، ارتباط گرایی و مشارکت گرایی رویکردهای نوینی در زمینه نحوه کسب علم پیشنهاد داده اند که با آنچه امروزه در شبکه شاد ایران رخ داده بود؛ متفاوت است. بر اساس پژوهش های انجام شده در مورد شبکه شاد بیشتر بر رویکرد عینیت گرایی در ماشین های آموزشی تطابق دارد که رویکرد معرفت شناسی کلاسیک است. برای

نمونه کهرازی و خاشی کمال آبادی (۱۴۰۲) در مورد معایب شاد به مواردی همچون نبود تعامل دوطرفه بین معلم و شاگرد و همچنین عدم کاربرد محتواها در زندگی دانش آموزان اشاره نموده است. معرفت شناسی عینی معتقد است که دانش ثابت و متناهی است و در نهایت، آن دانش حقیقت است. دانش چیزی است که معلم بر آن مسلط است و که اکنون دانش آموزان باید به طور مشابه با تکرار دانش معلم تسلط یابند. پداگوژی آن‌ها بر "انتقال اطلاعات" توسط معلم به عنوان راهی برای "کسب دانش" توسط معلم تأکید می‌کند. اما برای نمونه معرفت شناسی ساخت گرا به دیدگاهی فلسفی اشاره دارد که دانش از طریق آن ساخته می‌شود تعامل ما با یکدیگر، جامعه و محیط، و این دانش چیزی مطلق نیست (Kahrazi & Khashi, 2023). از طریق موک‌ها می‌توان ترتیبی اتخاذ نمود که دانش آموزان خود سازنده دانش باشند و از این طریق علم را به صورت درونی درآوردند. معرفت شناسی یادگیری امروزی، دانش آموز را از جامعه، جدا نمی‌نماید. در پاسخ به سؤال اول هم این مورد، تبیین شده و مواردی همچون کارآفرینی و مشارکت اجتماعی را می‌توان در قالب موک‌ها به دانش آموزان آموخت. پیشرفت در آموزش مجازی مستلزم گذر نمودن از روش‌های قدیمی به روش‌های جدید مطابق نظریه‌های معرفت شناسی ارتباط گرایی و مشارکت جویی در آموزش است و تغییر ایکس موک‌ها به سی موک‌ها است که در آن دانش آموزان فعالانه با چالش با یکدیگر و از طریق گفت‌وگو بتوانند دانش را تولید کرده و معلم نقش راهنما را داشته باشد. پژوهش میرزایی (۱۴۰۱) نیز این مورد را تأیید نموده که در شبکه شاد در آموزش صلاحیت خود راهبری دانش آموزان در سطح متوسط هستیم. باید بر اساس دیدگاه ارتباط گرایی، برنامه‌ریزی چندمرحله‌ای صورت بگیرد که دانش آموز بتواند، پس از چهار مرحله به مرحله تهیه محتوا برسد که طبق آن بتواند تولید محتوا کرده و در وب به اشتراک بگذارد، با توجه به آنچه در پیشینه پژوهش گذشت، برای گروه‌های کوچک‌تر رویکرد مشارکت جو و برای گروه‌های بزرگ‌تر رویکرد ارتباط گرا از نظریه‌های جدید مناسب‌تر

است (Mirzaei, 2022). نظریه مشارکت جویی مدلی از یادگیری را ارائه می‌کند که در آن دانش آموزان تشویق و حمایت می‌شوند تا برای یادگیری و ایجاد دانش با یکدیگر همکاری کنند و از این طریق ضمن تولید و کسب دانش نوعی رشد اجتماعی و پذیرش تنوع دیدگاه‌ها در دانش آموزان از طریق همگرایی تأمین می‌شود. اگر برای گروه‌های گسترده در آموزش عمومی موک طراحی شود باید نوعی سی‌موک باشد موک ارتباط گرا، در آن هوش مصنوعی به نوعی جانشین معلم شود و در این جهت نقش هوش مصنوعی پررنگ‌تر می‌شود. نکته دیگر در مورد ارتباط گرایی که باید برای گروه‌های بزرگ از آموزش عمومی به کار گرفته شود، این است، که بر اساس این دیدگاه بنا شده است که دانش پویا است و افراد با بمباران اطلاعات روبه‌رو هستند. جهان معاصر به توانایی افراد برای رمزگشایی و جریان دادن اطلاعات به شکل سریع نیاز دارد. مهارت‌هایی که در مدل‌های پیشین یادگیری، مرکز توجه نیستند. پس می‌توان در کنار یک مدل مشارکت جو، بر اساس پیش فرض پویا بودن معرفت یک موک ارتباط گرا، یا سی موک در نظر گرفت که به وسیله هوش مصنوعی بتواند دانش آموزان را سریع‌تر با به‌روزترین اطلاعات علمی آشنا سازد. معلم باید از مرجع مطلق معرفت در هر سه رویکرد جدید جدا شده و بیشتر نقش راهنما و تسهیل گر را پیدا کند. از سوی دیگر به شکل کامل نمی‌توان به مکتب‌های ذکر شده مطابق سند تحول تکیه کرد، چون به همه نوع انواع معرفت نگاه نسبی دارد. به نظر مکتب اسلام که چتر فلسفی حاکم بر جامعه ما را شکل می‌دهد، دستیابی به چنین معرفتی، فردی و ناکامل است. از آنجاکه دین اسلام دارای محتوای کاملی است، نوع کامل‌تری از معرفت را ارائه می‌کند که معرفتی مطلق است و در کنار ابزارهای معرفت سازنده گرایی، تأکید بر معرفت از طریق وحی و کلام خداوند نیز دارد. اسلام معتقد است در کنار سایر ابزارها، با تأکید بر قرآن و آموزه‌های دینی استفاده شود (Sarmadi, 2017). سند تحول نیز بر این مواد تأکید کرده و استفاده هشیارانه و با توجه به نظام معیار اسلامی را تجویز نموده پس طبق سند تحول در مواردی می‌توان از مکاتبی

توانایی هماهنگی کمتری بین این دو وجود داشت. بنابراین پیشنهاد می‌گردد تحول در برنامه‌های درسی و روش‌های تدریس که روش‌های تدریس فعال و مشارکت‌جو را جایگزین روش‌های قدیمی نماید.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Introduction

In the contemporary era, information and communication technologies have permeated all aspects of human life, intensifying their application and impact daily. The twentieth century is often referred to as the era of accelerated scientific change, with technological transformations such as distance learning, open educational resources, educational software programs, and more recently, Massive Open Online Courses (MOOCs) reshaping the educational landscape. MOOCs enable open participation from anywhere globally and provide accessible learning opportunities via the internet, sometimes offering certifications of completion (McKay, 2015). MOOCs are viewed as a distinctive educational innovation promoting student-centered learning models. They influence not only technical education reforms but also the methodologies and philosophies of education, impacting management and educational systems worldwide (Zhu et al., 2017).

Learners participating in MOOCs can engage with learning content, complete assignments, and evaluate their progress, while their learning behaviors are analyzed through data-driven methods (Badali et al., 2022). Over the years, various forms of MOOCs have evolved, notably cMOOCs, which focus on social participation and knowledge co-creation among learners. Unlike

چون سازنده گرایی، ارتباط گرایی و مشارکت‌جویی استفاده نمود که مخالف مبانی اسلام نباشد.

از محدودیت‌های این پژوهش، عدم همکاری مناسب مصاحبه‌شوندگان بود که مصاحبه‌شوندگانی که آگاهی کاملی نسبت به مسئله پژوهش دارا بودند به‌سختی پاسخگو بودند و این مطلب در روند تحقیق خلل ایجاد می‌نمود. یکی دیگر از محدودیت‌های پژوهش فاصله تفاهم در واژه‌ها و عبارات تحقیق در ادبیات پژوهش و پاسخ‌دهندگان بود که به علت پیشرفت‌های سریع در این حوزه و آنچه آموزش مجازی در شبکه شاد در مدارس ایران رخ می‌دهد،

xMOOCs, which adhere to a traditional teaching model centered on content delivery, cMOOCs emphasize networked learning through social media interactions (De Waard, 2015). MOOCs offer significant cost advantages compared to traditional educational systems, and their flexible, scalable, and affordable nature makes them suitable even for resource-constrained regions, such as parts of Africa (Cvetković, 2022). Some scholars argue that connectivist MOOCs are grounded in self-regulation, diversity, and openness principles, enabling learners to construct knowledge through community interaction (Calise et al., 2019). Technological platforms further enhance MOOC experiences, offering video lectures and integrating traditional pedagogies with new technologies (Jiang & Fryer, 2024).

Research demonstrates that MOOCs foster learner attitudes and skills for social interaction (Yousefi & Mahmoudi, 2019). Other studies highlight the role of MOOCs in making higher education more accessible in places like the United States (Alatrash et al., 2024). While MOOCs are primarily utilized in higher education, the regional context of Iran—with its remote and underdeveloped areas—underscores the necessity of integrating MOOCs into public education systems. According to the Fundamental Transformation Document, which guides Iran's educational policies, the nation aspires to regional leadership in economy, science, and technology.

This document emphasizes using technology responsibly and ensuring educational activities align with Islamic standards derived from the Quran, the traditions of the Imams, and reason. Consequently, it is crucial to first identify the dimensions and epistemological foundations of MOOCs before adapting them for public education in Iran.

Methods and Materials

This study was applied in nature and employed a qualitative, descriptive research design utilizing thematic analysis. The research population included the Fundamental Transformation Document itself and a panel of experts in information technology and the philosophy of education. Participants were selected through purposive sampling, ensuring theoretical saturation was achieved with twelve individuals.

Data were collected using two methods: library research and semi-structured interviews. The semi-structured interviews allowed flexibility to explore emerging themes while covering essential research questions. Each interview, conducted in a comfortable and familiar setting for participants, lasted between 60 and 90 minutes and was audio-recorded. Following data collection, the interviews were fully transcribed, and qualitative content analysis was conducted using open, axial, and selective coding procedures. Data analysis was facilitated using MAXQDA software. Through this process, 5 dimensions, 20 components, and 105 indicators of the epistemology of MOOCs were identified.

Findings

The demographic analysis of participants revealed a predominance of individuals over 50 years old, with most participants possessing more than ten years of relevant work experience. There was a slight male predominance among participants, and most were classified as experiential rather than theoretical experts. The participants' academic backgrounds were primarily in philosophy of education, information technology, and educational management.

Thematic analysis identified five principal dimensions of MOOCs' epistemology:

1. **Philosophical Dimension:** Includes components like educational goals, teaching methods, learning evaluations, feedback mechanisms, learning diversity, and the use of technology. Subcomponents emphasize active learning, self-regulation, collaboration, lifelong learning, critical thinking, project-based learning, and a shift toward participatory and networked epistemologies.
2. **Social Dimension:** Focuses on parental involvement, community cooperation, experience sharing, online learning communities, and the cultivation of social skills. Emphasis was placed on fostering a culture of learning, valuing scientific inquiry, promoting social responsibility, and encouraging active social participation.
3. **Economic Dimension:** Highlights effective resource management, entrepreneurship training, promotion of sustainable development, and financial literacy education. Participants emphasized the need for cost optimization, resource mobilization, and integration of technology for educational efficiency.
4. **Cultural Dimension:** Encompasses the teaching of cultural values, preservation of cultural heritage, promotion of arts, and instilling respect for diversity and human dignity. It emphasizes building cultural cohesion and fostering multicultural awareness among learners.
5. **Technological Dimension:** Covers the utilization of modern technologies, teaching IT skills, cybersecurity awareness, digital content creation, and establishing technological infrastructures that ensure access and security in online environments.

Collectively, these findings point toward a comprehensive model for designing MOOCs aligned with the Fundamental Transformation Document's goals, emphasizing philosophical

rigor, social responsibility, economic sustainability, cultural sensitivity, and technological advancement.

Discussion and Conclusion

This study identified essential epistemological indicators, components, and dimensions relevant to the design and implementation of MOOCs in alignment with Iran's Fundamental Transformation Document. By addressing philosophical, social, economic, cultural, and technological dimensions, MOOCs can be structured to foster not only cognitive and academic development but also social, cultural, and ethical growth among learners. The philosophical dimension reflects the need for educational systems to move beyond traditional teacher-centered paradigms toward more learner-centered, participatory, and dynamic models of knowledge construction. MOOCs should be designed to encourage critical thinking, collaboration, self-regulation, and lifelong learning. Such an approach ensures that learners are not passive recipients of information but active constructors of knowledge.

The social dimension emphasizes the importance of cultivating a sense of community, social responsibility, and collaboration among learners. Parental involvement, community participation, and the creation of online learning communities are crucial for building a holistic educational experience that extends beyond the classroom into society.

Economically, MOOCs offer an opportunity to democratize education by lowering costs, optimizing resources, and fostering entrepreneurship and sustainability. Financial literacy and the promotion of sustainable economic practices are essential to empower learners to navigate the complexities of the modern world.

Culturally, MOOCs must respect and promote cultural diversity, heritage, and human values. A culturally sensitive approach can strengthen national identity while fostering global awareness and multicultural competence among learners.

Finally, the technological dimension highlights the necessity of robust digital infrastructures,

cybersecurity, and the effective integration of new technologies into learning environments. MOOCs should leverage digital tools not only to enhance accessibility but also to create engaging, secure, and innovative learning experiences.

Moving forward, careful alignment of MOOCs with Islamic epistemological values, as emphasized in the Transformation Document, is vital. This involves incorporating constructivist, connectivist, and participatory learning theories while maintaining a foundation rooted in Islamic teachings. The thoughtful integration of these approaches can lead to the development of MOOCs that are not only educationally effective but also culturally and spiritually coherent.

Although this study was limited by challenges in participant recruitment and the evolving terminology of educational technologies, its findings offer valuable guidance for future curriculum development, educational planning, and the integration of MOOCs into public education systems in Iran. Future research should explore practical models for implementing these findings at scale and evaluate the effectiveness of different MOOC designs across various educational contexts.

References

- Alatrash, R., Chatti, M. A., Ain, Q. U., Fang, Y., Joarder, S., & Siepman, C. (2024). ConceptGCN: Knowledge concept recommendation in MOOCs based on knowledge graph convolutional networks and SBERT. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 6, 100193. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100193>
- Badali, M., Hatami, J., Banihashem, S. K., Rahimi, E., Noroozi, O., & Eslami, Z. (2022). The role of motivation in MOOCs' retention rates: a systematic literature review. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 17(1), 5. <https://doi.org/10.1186/s41039-022-00181-3>
- Calise, M., Kloos, C. D., Reich, J., Ruiperez-Valiente, J. A., & Wirsing, M. (2019). *Digital Education: At the MOOC Crossroads Where the Interests of Academia and Business Converge: 6th European MOOCs Stakeholders Summit, EMOOCs 2019*,

- Naples, Italy, May 20-22, 2019, *Proceedings* (Vol. 11475). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-19875-6>
- Cheng, Y. M. (2024). What makes learners enhance learning outcomes in MOOCs? Exploring the roles of gamification and personalization. *Interactive Technology and Smart Education*, 21(2), 308-330. <https://doi.org/10.1108/ITSE-05-2023-0097>
- Cvetković, V. N. (2022). History resurrected (Ideological metamorphoses of the global order). *Социологија преглед*, 56(3), 832-872. <https://doi.org/10.5937/socpreg56-40414>
- De Waard, I. (2015). MOOC factors influencing teachers in formal education. *Revista Mexicana de Bachillerato a distancia*, 7(13). <https://doi.org/10.22201/cuaed.20074751e.2015.13.64998>
- Gholampour Sadehi, R., Zangooyi, A., Momeni Mahmoei, H., & Zirak, M. (2024). Platforms and requirements of an in-service training model based on MOOC: A new approach in human resource training. *Journal of Human Resource Excellence*, 5(3), 1-21.
- Hendriks, R. A., de Jong, P. G., Admiraal, W. F., & Reinders, M. E. (2024). Motivation for learning in campus-integrated MOOCs: Self-determined students, grade hunters and teacher trusters. *Computers and Education Open*, 6, 100158. <https://doi.org/10.1016/j.caeo.2023.100158>
- Jiang, J., & Fryer, L. K. (2024). A scoping review: what kind of built-in social tools keep students in MOOCs? *Education and Information Technologies*, 1-16. <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12987-3>
- Julia, K., & Marco, K. (2021). Educational scalability in MOOCs: Analysing instructional designs to find best practices. *Computers & Education*, 161, 104054. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.104054>
- Kahrazi, M., & Khashi Kamalabadi, Y. (2023). Attractiveness, the launchpad for teachers in schools. 9th Scientific Conference on the Development and Promotion of Educational and Psychological Sciences in Iran.
- McKay, J. R. (2015). The use of new communications technologies to evaluate and intervene in substance use disorders. *Current Behavioral Neuroscience Reports*, 2, 23-29. <https://doi.org/10.1007/s40473-014-0017-y>
- Mirzaei, M. (2022). Investigating the assessment of virtual teaching competencies of teachers in the Shad educational network (case study: primary school teachers in Musian region, Ilam province). *Journal of Educational Research*, 8(30), 97-111.
- Rahimi, A. R. (2024). A tri-phenomenon perspective to mitigate MOOCs' high dropout rates: the role of technical, pedagogical, and contextual factors on language learners' L2 motivational selves, and learning approaches to MOOC. *Smart Learning Environments*, 11(1), 11. <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00297-7>
- Ramezani, F., & Mahmoudi, M. (2020). The role of MOOCs in improving the quality of e-learning. *Contemporary Research in Sciences and Research*, 2(12), 6-15.
- Sarmadi, M. R. (2017). Epistemological analysis of distance education based on constructivist school and Islamic epistemology. *Journal of School and Virtual Learning*, 4(1), 19-30.
- Stracke, C. M., & Trisolini, G. (2021). A systematic literature review on the quality of MOOCs. *Sustainability*, 13(11), 5817. <https://doi.org/10.3390/su13115817>
- Wang, W., Zhao, Y., Wu, Y. J., & Goh, M. (2023). Factors of dropout from MOOCs: a bibliometric review. *Library Hi Tech*, 41(2), 432-453. <https://doi.org/10.1108/LHT-06-2022-0306>
- Williams, R. T. (2024). An overview of MOOCs and blended learning: integrating MOOC technologies into traditional classes. *IETE Journal of Education*, 65(2), 84-91. <https://doi.org/10.1080/09747338.2024.2303040>
- Yousefi, Z., & Mahmoudi, M. (2019). The role of MOOCs in learner retention in e-learning environments. 3rd Scientific Conference on Applied Research in Sciences and Technology in Iran.
- Zhu, P., Wang, Q., & Dong, Y. (2017). Study on the influence and countermeasures of MOOC on higher education in China. 2017 International Conference on Management, Education and Social Science (ICMESS 2017).